

Міністерство освіти і науки України
ВСП «Закарпатський лісотехнічний фаховий коледж
Національного лісотехнічного університету України»

Циклова комісія екологічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Закарпатського
лісотехнічного фахового коледжу

Михайло ЛИПЧЕЙ

«31» 08 2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екологічний туризм

Галузь знань	<i>10 Природничі науки</i>
Спеціальність	<i>101 Екологія</i>
Освітньо-професійна програма	<i>Екологія та охорона навколишнього середовища</i>
Освітньо-професійний ступінь	<i>фаховий молодший бакалавр</i>

м. Хуст, 2023 р.

Програма вивчення вибіркової (за вибором здобувача освіти) навчальної дисципліни «*Екологічний туризм*» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності 101 «Екологія» за освітньо-професійною програмою «Екологія та охорона навколишнього середовища»

Розробник програми: С.І. Солдатенко, викладач вищої категорії

Розглянуто та затверджено на засіданні *циклової комісії екологічних дисциплін*

Протокол від «29» 08 2023 р. № 1

Голова циклової комісії **Світлана Солдатенко**

«29» 08 2023 р.

Схвалено методичною радою Закарпатського лісотехнічного коледжу ДВНЗ НЛТУ України

Протокол від «30» 08 2023 р. № 1

Голова методичної ради **Юрій МОРОЗ**

«30» 08 2023 р.

Пояснювальна записка

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни *«Екологічний туризм»* складена відповідно до освітньо-професійної програми «Екологія та охорона навколишнього середовища» підготовки фахового молодшого бакалавра за спеціальністю 101 «Екологія» .

Метою викладання даного курсу є формування у студентів знань, умінь і навичок в галузі екотуристської діяльності. Програма початкової дисципліни «Екологічний туризм» передбачає викладання основ екотуристської діяльності та методики, що дозволить студентові одержати знання, необхідні фахівцеві туристсько-екскурсійного профілю.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даного курсу є формування у студентів знань, умінь і навичок в галузі екотуристської діяльності. Програма початкової дисципліни «Екологічний туризм» передбачає викладання основ екотуристської діяльності та методики, що дозволить студентові одержати знання, необхідні фахівцеві туристсько-екскурсійного профілю.

Завданнями дисципліни є навчити студентів:

- основним поняттям екотуризму;
- заповідям екотуриста;
- основним завданням урбокомпенсаційного екологічного туризму;
- напрямкам для розвитку сталого екотуризму;
- основним пріоритетам екологічного туризму.

Студенти, що завершили вивчення курсу «Екологічний туризм», *повинні:*

- володіти теоретичними і практичними навичками організації екотуризму як принципово нової форми рекреаційної діяльності, орієнтованої на пізнання природи, мінімізацію шкоди довкіллю та підтримку етнокультури;
- оперувати знаннями про сутність екотуризму, передумов його розвитку, значення в контексті сталого розвитку;
- володіти необхідним рівнем знань і умінь в організації екотурів для різних категорій населення; на основі базових знань з попередніх курсів володіти методикою організації різних видів екотуристської

діяльності залежно від потреб туристів, їх вікових та соціальних особливостей;

- вміти застосовувати знання з організації екотуризму, як базові, при плануванні туристичних маршрутів;
- володіти основами організації екотуризму з урахуванням психологічних і соціокультурних особливостей споживачів туристичних послуг;
- знати джерела та інформаційну базу з навчальної дисципліни;
- уміти користуватися картографічними, статистичними матеріалами та інформацією з Інтернет – мережі по даному курсу.

Згідно освітньо-професійної програми під час вивчення даної дисципліни здобувачі освіти мають отримати компетентності та програмні результати навчання:

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК07. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК08. Прагнення до охорони та збереження навколишнього середовища.

СК01. Здатність використовувати базові знання з фахових дисциплін у професійній діяльності.

СК02. Здатність обґрунтовувати власну точку зору та висновки, використовуючи основні теорії та концепції наук про навколишнє середовище.

СК06. Здатність обґрунтовувати необхідність й розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

СК09. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.

СК10. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

СК11. Здатність до участі в реалізації природоохоронних заходів або екологічних проєктів.

РН 2. Здійснювати пошук, відбирати інформацію з різних джерел у сфері професійної діяльності.

РН 4. Використовувати положення, принципи, методи та поняття фундаментальних і прикладних наук у навчанні та професійній діяльності.

РН 16. Здатність проведення досліджень на об'єктах ПЗФ на відповідному рівні.

На вивчення початкової дисципліни відводиться 45 годин (1,5 кредитів ECTS)

2. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	всього	у тому числі:			всього	у тому числі:		
		лекції	практичні	с.р.с.		лекції	практичні	с.р.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1. Екологічний туризм								
Тема 1.1 Мета і завдання дисципліни.	6	4	-	2	-	-	-	-
Тема 1.2. Принципи, функції та завдання екологічного туризму.	7	4	-	3	-	-	-	-
Тема 1.3. Пізнавальні та історичні основи розвитку екологічного туризму.	9	4	2	3	-	-	-	-
Тема 1.4. Вплив туризму на природні комплекси: прямий і непрямий	7	4	-	3	-	-	-	-
Тема 1.5. Тур, як основний ринковий продукт. Класифікація турів.	11	6	2	3	-	-	-	-
Тема 1.6. Технологія розробки, організації та проведення туристичних маршрутів.	9	4	2	3				

Екологічна стежка.									
Тема 1.7. Екологічне виховання й екологічна просвіта туристів у процесі туристичних подорожей як обов'язкова умова туристичної діяльності	9	4	2	3					
Разом змістовий модуль 1	58	30	8	20	-	-	-	-	-
МОДУЛЬ 2									
Змістовий модуль 2. Безпека в екотуризмі									
Тема 2.1. Етика й безпека екологічних маршрутів	6	4	-	2	-	-	-	-	-
Тема 2.2. Природні небезпеки в гірському екологічному туризмі. Правила поведінки.	6	4	-	2	-	-	-	-	-
Тема 2.3. Організація пошукових і рятувальних робіт в екологічному і пригодницькому туризмі.	6	4	-	2	-	-	-	-	-
Тема 2.4. Пам'ятка безпеки для міжнародних туристів	8	4	2	2	-	-	-	-	-
Тема 2.5. Менеджмент екологічного туризму	6	4	-	2	-	-	-	-	-
Разом змістовий модуль 2	32	20	2	10	-	-	-	-	-
Всього годин:	90	50	10	30	-	-	-	-	-

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Екологічний туризм

Тема 1.1 Мета і завдання дисципліни. Взаємозв'язок екології і туризму.

Висвітлюється історія розвитку туризму як соціально-суспільного явища. Дається опис перших мандрівок жителів Океанії; мешканців Середземномор'я; європейців; американців.

Розглядаються характерні ознаки туризму: його оздоровча і виховна цінність; освітня та пізнавальна цінність туризму. Розглядаються основні етапи розвитку туризму.

Тема 1.2. Принципи, функції та завдання екологічного туризму.

Екологічний туризм, його визначення, значення, завдання. Принципи екологічного туризму. Завдання урбокомпенсаційного екологічного туризму. Функції екологічного туризму. Зародження та розвиток екотуризму до ХХ ст.. Розвиток екотуризму в Україні.

Тема 1.3. Пізнавальні та історичні основи розвитку екологічного туризму.

Першооснови екологічного туризму, мета. Історія розвитку екологічного туризму. Організатори та учасники природознавчих та народознавчих туристських маршрутів. Створення товариств по туризму.

Практична робота №1. Основні об'єкти екологічного туризму та їхня характеристика. Світові регіони й центри екологічного туризму

Тема 1.4. Вплив туризму на природні комплекси: прямий і непрямий.

Негативний вплив туризму на природні комплекси: прямий і непрямий. Варіант прямого управління. Непрямий варіант. Ефективне управління. Екологічний туризм в контексті сталого розвитку.

Тема 1.5. Тур, як основний ринковий продукт. Класифікація турів.

Тур, як основний ринковий продукт. Класифікація турів. Форми туру. Маршрут як невід'ємна складова туризму: загальні положення. Класифікація туристських маршрутів. Як поділяються маршрути за особливостями побудови траси (лінійні, кільцеві, радіальні). Поділ маршрутів за охопленням території.

Класифікація маршрутів за змістом: навчальні, спортивні, розважальні. Поділ маршрутів за способом пересування: активні і пасивні. За сезонністю маршрути поділяються на цілорічні і сезонні – загальна характеристика. Тривалість маршрутів – як критерій їх поділу.

Практична робота №2. Методика й технологія розробки екологічних турів

Тема 1.6. Технологія розробки, організації та проведення туристичних маршрутів. Екологічна стежка.

Виникнення екологічної стежки. Кроки, які передбачає алгоритм розробки та організації екологічної стежки. Методика розробки екологічної стежки. Завдання та основне призначення екологічних стежок.

Практична робота №3. Моделювання екологічних маршрутів на території Закарпаття.

Модуль 2.

Тема 1.7. Екологічне виховання й екологічна просвіта туристів у процесі туристичних подорожей як обов'язкова умова туристичної діяльності. Технології мінімізації забруднення навколишнього середовища в екологічному туризмі.

Завдання, зміст та форми екотуристської роботи у навчальних закладах. Соціальні проблеми суспільства і екологічний туризм як простий та ефективний засіб їх подолання. Завдання навчальних закладів різних рівнів у формуванні в туристів свідомого та відповідального відношення до питань охорони природи, забезпечення особистої безпеки та безпеки для оточуючих людей та навколишнього середовища. Розкриваються поняття фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я. Роль туризму у вихованні молоді. Масові форми туризму та їх вплив на молоде покоління.

Практична робота №4. Технології мінімізації забруднення навколишнього середовища в екологічному туризмі.

Змістовий модуль 2. Безпека в екотуризмі.

Тема 2.1. Етика й безпека екологічних маршрутів.

Безпека туристичної подорожі: визначається поняття та суть. Головні фактори небезпечності в турпоході. Питання безпеки сучасного туризму на всіх етапах. Види небезпек і типи захворювань в пригодницькому туризмі. Основна причина небезпек в туризмі.

Тема 2.2. Природні небезпеки в гірському екологічному туризмі. Правила поведінки.

Описуються основні правила поведінки в туристському поході, визначаються фактори безпеки виникнення екстремальних ситуацій у туристському поході. Висвітлюється психологічний аспект екстремальних ситуацій і катастроф. Вивчаються можливі критичні ситуації в туристському поході і їх наслідки: втрата продуктів – голод; втрата спорядження – холод; втрата води – спека і спрага.

Тема 2.3. Організація пошукових і рятувальних робіт в екологічному і пригодницькому туризмі.

Методи надання першої допомоги при різних травмах, способи транспортування потерпілого, типові травми у видах туризму.

Правовий статус аварійно-рятувальної служби. Завдання аварійно-рятувальних служб. Характеристика основних функцій аварійно-рятувальних служб. Державна служба медицини катастроф та її правовий статус.

Розглядаються основні завдання, які необхідно вирішити при залученні аварійно-рятувальних служб до ліквідації надзвичайних ситуацій. Що саме повинні забезпечити аварійно-рятувальні служби під час ліквідації надзвичайних ситуацій. Права та обов'язки рятувальників, визначені в законі. Організація пошукових і рятувальних робіт.

Тема 2.4. Пам'ятка безпеки для міжнародних туристів.

Індивідуальна пам'ятка для міжнародних туристів. Етика екологічних подорожей. Підготовка до екскурсій. Безпека в місті, готелі, громадському транспорті.

Практична робота №5. Складання пам'ятки безпеки при туризмі.

Тема 2.5. Менеджмент екологічного туризму.

Дослідження у сфері менеджменту екологічного туризму. Менеджмент обслуговування туристів. Розглядаються вимоги до раціонального харчування в туристській мандрівці. Науково методичні основи менеджменту екологічного туризму.

4. Методи контролю

Контроль знань проводиться постійно і поділяється на три види: вхідний, поточний, підсумковий.

Вхідний – проводиться у формі усного опитування на початку вивчення дисципліни для стимулювання здобувачів освіти та перевірки якості опанованого матеріалу на знання основних понять попередньо вивчених дисциплін.

Поточний контроль знань здобувачів освіти з дисципліни «Екологічний туризм» здійснюється в ході всіх видів занять за формою, яку обирає викладач. Результати поточного контролю відображаються в журналі обліку навчальних занять.

Перевірка опанування навчального матеріалу здійснюється такими методами: усне експрес-опитування на початку заняття, письмові контрольні роботи, виконання завдань самостійної роботи, модульна контрольна робота та підсумковий диференційований залік.

Підсумковий контроль спрямований на визначення рівня опанування здобувачами освіти всього матеріалу дисципліни. Він проводиться у формі диференційованого заліку за кредитно-модульною системою оцінювання знань.

Диференційований залік письмовий. Оцінювання знань здійснюється за 100 – бальною шкалою. Підсумкова оцінка виводиться на основі суми балів, отриманих студентами протягом семестру за всі види робіт згідно «Положення про кредитно-модульну систему організації освітнього процесу у ВСП «ЗЛФК НЛТУ України».

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики успішності навчання:

Діагностика успішності навчання здійснюється за допомогою:

- попереднього, поточного, періодичного, підсумкового контролю знань;
- індивідуальної перевірки;
- фронтальної перевірки;
- тестового контролю;
- модульних контрольних робіт;
- доповіді;
- реферати;
- екзаменаційні білети;
- бесіди, диспути.

6. Рекомендована література

базова:

1. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу. Навчальний посібник. – Київ: Альтерпрес, 2004. – 192 с.
2. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України : Методологія та методика аналізу, термінологія, районування : монографія / О. О. Бейдик. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. – 395 с.
3. Стафійчук В. Рекреалогія : навч. посібник / В. Стафійчук. – Львів : Заня, 2005. – 259 с.

додаткова:

1. Мотузенко О.О. Екологічний туризм в контексті сталого розвитку території. // Туризм на порозі ХХІ століття: освіта, культура, екологія: мат. міжнар. наук. – прак. конф. – Київ, 1999. – С. 189-191
2. Серебій В. Екологічний туризм – ключ до сталого розвитку // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2002. - №35 (280). – с. 1-3
3. Гірняк Л. І. Сучасний стан, перспективи та тенденції розвитку ресторанного господарства в Україні. Економіка та управління підприємствами / Л. І. Гірняк, В. А. Глагола. – 2018. – № 16. – С. 71–76.
4. Заставний Ф. Д. Географія України / Ф. Д. Заставний. – Львів : Світ, 1994. – 472 с. 7. Івченко А. С. Вся Україна / А. С. Івченко. – Київ : ДНВП «Картографія», 2006. – 656 с.
5. Кадастр мінеральних вод України / Гол. ред. М. В. Лобода. – Київ : ТАМЕД, 1996. – 27 с.
6. Крижова Н. О. Атлас «Знайомтесь: Україна» / Н. О. Крижова, Л. М. Веклич. – Київ : ДНВП «Картографія», 2009. – 144 с. 10.
7. Курортні ресурси України. – Київ : ЗАТ «Укрпрофоздоровниця», ТАМЕД, 1999. – 344 с.
8. Курорти та санаторії України : наук.-практ. довідник / [авт. – упоряд. : О. П. Тарасенко, В. С. Соколов ; за ред. К. Д. Бабов, В. В. Єжов, О. М. Торохтін]. – Київ : Фолігрант, 2009. – 428 с. 36
9. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посібник / П. О. Масляк. – Київ : Знання, 2008. – 343 с. 13. Мацола В. І.

Рекреаційно-туристичний комплекс України / В. І. Мацола. – Львів, 1997. – С. 9–33

10. Національна система туристсько-екскурсійних маршрутів «Намисто Славутича». – Київ, 1997 – 264 с.
11. Покоłodна М. М. Туристські ресурси України : підручник / М. М. Покоłodна, Т. В. Гордієнко, І. Л. Полчанінова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 222 с.
12. Рутинський М. Й. Географія туризму України : навчально-методичний посібник / М. Й. Рутинський. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
13. Україна. Туристична карта. Масштаб 1:1 250 000. Державне науково-виробниче підприємство «Картографія», 2002 р.